

Nieuwsbrief Landelijk Meetprogramma Nachtvlinders

16-06-2022

Jurriën van Deijk, Rik Wever en José Kok

Voor u ligt weer de nieuwsbrief van het meetnet nachtvlinders. In de maand mei is veel gebeurd omtrent aandacht voor nachtvlinders, en we hopen dat jullie dat niet is ontgaan. In deze nieuwsbrief blikken we daar ook even op terug. Er zijn in totaal in mei 2022 tot nu toe op 550 meetpunten 20.800 nachtvlinders geteld, verdeeld over 534 soorten. Dit waren 341 macro's en 193 micro's.

#meimotten

Door: Theo de La Ruelle

Begin 2020 werd ik geprikkeld door #januarivlindermaand op Twitter dat door Nathalie Nauta was geïnitieerd. Zij zette iedere dag een andere dagvlinder voor het voetlicht. Er kwamen vervolgens onder meer initiatieven om libellen in het zonnetje te zetten (#libellente in maart) en bijen in april (#aprildebijen). En het leek mij een leuk idee om ook de nachtvlinders een keer onder de aandacht te brengen. Al zoekend naar een leuke en pakkende term kwam ik op #meimotten. Enerzijds gepland aan het begin van het nachtvlinderseizoen, anderzijds allitereert het lekker. Dit jaar 'organiseerde' ik dus voor de derde keer #meimotten en voor de eerste keer ook in samenwerking met De Vlinderstichting. Begin dit jaar nam Kars Veling contact met mij op om #meimotten meer bekendheid te geven, in navolging van #mothsmatter van de Butterfly Conservation, de Engelse evenknie van De Vlinderstichting. Uiteraard werkte ik daar graag aan mee.

Met meer dan 2300 soorten nachtvlinders in ons land is er een ruime keuze om 31 dagen te vullen, veel meer dan bijvoorbeeld bij de dagvlinders of libellen. Ik hanteer echter ook als uitgangspunt dat ik alleen eigen foto's plaats. Op dit moment heb ik ruim 350 soorten op de foto staan en op mijn website <https://www.mijnblogje.nl/nachtvlinders>, dus ik kan nog een paar jaar vooruit met #meimotten. Maar sommige families, zoals de wespvlinders, maar ook een soort als de doodshoofdvlinder heb ik nog nooit gezien. Dit jaar kwamen die dankzij de samenwerking met De Vlinderstichting ook aan bod.

Bewaar dus je mooiste nachtvlinderfoto's voor #meimotten 2023 om ook mee te doen en de sociale media te overspoelen met die prachtige nachtbrakers!

Nationale Nachtvlindernacht 2022

Na de kennismaking van veel nieuwe mensen met de wondere wereld van de nachtvlinders tijdens de #meimotten staat ook de nationale nachtvlindernacht van 2022 weer voor de deur. Deze wordt het weekend van 1 en 2 juli gehouden. Het zou leuk zijn als jullie dit weekend allemaal je meetpunt gaan tellen, maar het is ook leuk om een excursie ergens te organiseren. Voor de mensen die nog niet zo lang bezig zijn met het meetnet kunnen zo ook ergens aanschuiven om meer te leren. En het is natuurlijk erg gezellig! Kijk voor het aanmelden van een algemene excursie of het aanschuiven van een excursie op www.vlinderstichting.nl/nachtvlindernacht.

Terugblik nachtvlinders in mei 2022

In mei is er ook weer veel geteld, maar liefst op 550 verschillende locaties! Dit waren er ter vergelijking 300 in de maand mei vorig jaar. Een mooie toename dus. Op 140 locaties zijn ook de microvlinders meegenomen. In totaal zijn er van 17 soorten meer dan 250 individuen waargenomen (tabel 1). Naast het aantal exemplaren staat er ook op hoeveel meetpunten elke soort is waargenomen. Ondanks dat er op minder locaties microvlinders zijn geteld staan er wel twee

soorten microvlinders in de top 17. Het lijkt alsof de groene eikenbladroller dit jaar een erg goed jaar heeft, en hopelijk valt dat aankomende jaren ook terug te zien aan de hand van jullie tellingen in het meetnet. De topmaand voor deze soort is juni, dus dat belooft nog wat!

Tabel 1. Soorten waarvan meer dan 250 exemplaren zijn waargenomen in mei 2022

ranking	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	group	Aantal ex	Aant loc
1	gewone breedvleugeluil	<i>Diarsia rubi</i>	macro	1415	197
2	duingrasmot	<i>Thisanotia chrysonuchella</i>	micro	1252	28
3	witte tijger	<i>Spilosoma lubricipeda</i>	macro	1175	280
4	meriansborstel	<i>Calliteara pudibunda</i>	macro	776	165
5	gewone worteluil	<i>Agrotis exclamationis</i>	macro	701	172
6	mendicabeer	<i>Diaphora mendica</i>	macro	618	179
7	geel beertje	<i>Eilema sororcula</i>	macro	516	98
8	eikentandvlinder	<i>Peridea anceps</i>	macro	503	126
9	puta-uil	<i>Agrotis puta</i>	macro	495	132
10	haarbos	<i>Ochropleura plecta</i>	macro	482	143
11	groene eikenbladroller	<i>Tortrix viridana</i>	micro	414	12
12	groente-uil	<i>Lacanobia oleracea</i>	macro	321	110
13	hagedoornvlinder	<i>Opisthograptis luteolata</i>	macro	281	92
14	gewone spikkelspanner	<i>Ectropis crepuscularia</i>	macro	275	71
15	berkenspikkelspanner	<i>Aethalura punctulata</i>	macro	266	38
16	gestippelde oogspanner	<i>Cyclophora punctaria</i>	macro	266	94
17	voorjaarsdwergspanner	<i>Eupithecia abbreviata</i>	macro	257	107

Naast de algemene soorten zijn er ook weer enkele leuke en zeldzame soorten waargenomen.

De zoomvlekspanner (*Stegania cararia*) komt pas vanaf 2014 voor in Nederland. De meeste waarnemingen worden in Zuid-Limburg gedaan, maar dit exemplaar werd waargenomen in Den Bosch! foto: Titia van Heusden

Een andere typische soort van Zuid-Limburg is het nekspindertje (*Cyclophora annularia*). Deze soort wordt vaker binnen het meetnet waargenomen, waaronder voornamelijk in Eys. Foto: Andrea Senden-Vanhommerig

Een soort die enkel in de duinen rond Bergen wordt waargenomen is de witvlek-sileneuil (*Hadena albimacula*). Deze soort zat daar dit jaar dan ook in een val. Foto: John Van Roosmalen

Een andere soort die vooral in de duinen wordt waargenomen is de roomvlek (*Arctia villica*), die voornamelijk in Zeeland wordt waargenomen. Met een uitbreiding van de meetpunten in Zeeland krijgen we hopelijk ook beter inzicht in de trend van Zeeland. Over de verspreiding van Zeeland weten we namelijk al veel vanwege de nachtvlinderatlas van Zeeland, een uitgave in de reeks van de Fauna Zeelandica (<https://www.vlinlibzeeland.nl/nachtvlinderatlas/>). Foto: Arjen van Gilst

Het wit weeskind (*Catephia alchymista*) breidt zich de laatste jaren snel uit en wordt steeds vaker waargenomen. Tot tien jaar terug waren er nog nauwelijks waarnemingen, terwijl dit er nu tientallen per jaar zijn. Deze vlinder werd waargenomen in Hengelo. Foto: Hans Westerik

Microvlinders in het meetnet

Het tellen van de micro's in het meetnet is optioneel, aangezien microvlinders over het algemeen lastiger te herkennen zijn dan de macronachtvlinders. Dit is vooral omdat veel soorten erg op elkaar lijken en omdat enkele wel erg klein zijn, waardoor er met een mobiele telefoon soms niet eens een fatsoenlijke foto van te maken is. Gelukkig worden ze steeds vaker geteld binnen het meetnet, en dan zien we hier soms ook bijzondere soorten tussen zitten! In de maand mei werden er in een aantal LedEmmers op vliegveld Deelen bijvoorbeeld relatief grote aantallen streephoutmotten (*Mirificarma interrupta*) gevangen. Deze soort uit de familie van de palpmotten was eigenlijk alleen nog maar bekend van een locatie in Limburg, maar op vliegveld Deelen blijkt deze soort dus vrij algemeen voor te komen op plekken met brem, zijn waardplant. De soort is vrij makkelijk te herkennen door het strepenpatroon op zijn bovenvleugels. Foto: Jorian Eijkelboom

Sommige soorten microvlinders kunnen een bepaalde tijd van het jaar massaal vliegen. Dit was tevens op vliegveld Deelen het geval met duingrasmotten (*Thisanotia chrysonuchella*). Deze soort was in de maand mei in het gebied in grote aantallen aanwezig en dit was ook terug te zien in de resultaten: in de hele maand werden er meer dan 1200 duingrasmotten geteld!

Eén van de vele duingrasmotten die er gevangen werden. Het is een vrij opvallende soort grasmot, waarbij de poederachtige zwarte spikkels meteen opvallen. Foto: Jorian Eijkelboom

Op 17 mei werd er bij Veere, Zeeland, een v-baardsnuitmot (*Platytes cerussella*) aangetroffen. Op het eerste gezicht een egale vlinder, maar als je goed kijkt zie je de dubbele v-vormige tekening op de bovenvleugel, waar hij zijn naam aan te danken heeft. De v-baardsnuitmot is een zeldzame soort, maar dus niet bepaald opvallend getekend. Daarnaast lijkt de soort ook veel op andere soorten grasmotten. Dit onderschrijft maar weer eens hoe lastig het is om sommige soorten microvlinders te onderscheiden. Zonder dat je het wellicht door hebt zit er zomaar een zeldzaamheid tussen.

Foto: Arjen van Gilst

Een andere soort die afgelopen maand in het meetnet werd gevangen was de oosterse schone. De naam van deze soort is niet alleen fraai, de vlinder zelf ziet er ook niet verkeerd uit. Let wel goed op als je hem wilt zien, want hij is erg klein! De soort is vrij algemeen en je kunt hem overal wel tegenkomen, maar in het oosten van het land maak je verreweg de meeste kans.

Foto: Rik Wever

Komt u ook uit de moeilijke soorten of weet u wanneer u dan maar “micro onbekend” moet invoeren, en wilt u ook graag micro’s invoeren? Stuur dan een mailtje aan meetnet@vlinderstichting.nl, dan zetten we dat voor u aan.

Foto's bij waarnemingen

Bij het invoeren van de nachtvinders is het altijd mogelijk om een foto toe te voegen, maar hoe zit dit nu allemaal? En van welke soorten moet je nu een foto toevoegen? Naast dat het leuk is om af en toe door je foto's hen te bladeren is het ook erg nuttig om foto's toe te voegen, en dan met name van de zeldzamere soorten. Deze foto's worden namelijk gebruikt bij de validatie van de waarnemingen. Op verspreidingskaartjes worden namelijk alleen goedgekeurde waarnemingen

geplaatst. Dit goedkeuren gebeurt niet alleen aan de hand van een foto, maar bij de algemene soorten ook aan de hand van waarschijnlijkheid. Hierbij wordt dan gekeken naar de vliegtijd van de soort en de locaties waar de soort bekend is. Vangt u dus iets zeldzaams of iets dat je voor het eerst op die plek vangt? Voeg dan een foto bij je waarneming toe. In uw foto-overzicht staat nu nog achter de validatiestatus een streepje, maar achter de schermen worden deze waarnemingen wel degelijk gevalideerd! Het is momenteel helaas alleen nog niet mogelijk om deze status ook weer te geven bij de foto's, maar daar werken we wel aan.

Foto's publiceren

Daarnaast plaatsen we hier af en toe foto's van waarnemers. Er staat in de instellingen een optie waardoor wij weten of we jullie foto's mogen gebruiken. Dit staat bij een deel van de waarnemers op uitgeschakeld, wat waarschijnlijk komt omdat dit eerst de standaard instelling was. Als we ook uw foto's mogen gebruiken, geef dit dan in de instellingen aan door "Foto's publiceren" op "ingeschakeld" te zetten.

Nieuwe nachtvlindercollega!

Hallo iedereen, mijn naam is Rik Wever en ik werk sinds begin juni 2022 bij de Vlinderstichting. In de zomer van 2021 heb ik de opleiding Bos- en natuurbeheer aan Van Hall Larenstein in Velp afgerond. Mij afstudeeropdracht heb ik gedaan bij De Vlinderstichting: samen met een klasgenoot heb ik onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de lichtbronnen bij de LedEmmers. Al vanaf jongs af aan ben ik erg geïnteresseerd in de natuur, waaronder nachtvlinders en dan met name micro's. Bij De Vlinderstichting zal ik me dan ook voornamelijk op deze soortgroepen gaan richten, iets waar ik heel veel zin in heb!

In de media

- <https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3412032/natuurlijk-zoey-rupsen-het-is-allemaal-vogelvoer>
- <https://www.vlinderstichting.nl/meimotten/inspiratiesessie1>
- [Bij vroege vogels, "van draken tot kamelen"](#)
- [BIMAG in de media](#)
- <https://www.vlinderstichting.nl/actueel/nieuws/nieuwsbericht/zeldzame-gestreepte-pijlstaart-op-texel>